

[Poul Dam.]

om noget helt andet, nemlig om, at vi på det tidspunkt endnu var under indflydelse af De Forenede Nationers pagt af 1945, af dens artikel 1 med formålene om den internationale retsorden og det fredelige samarbejde mellem folkene og af kapitel VIII i De Forenede Nationers pagt om de regionale aftaler. Det var det, man drøftede fra 1945 til 1952-53 i vide kredse her i landet. Der må være andre end mig, der kan huske det. Jeg ved ikke, i hvor høj grad det betød noget for den danske vælger, det er det umuligt at finde ud af i dag. Jeg ved, at det betød noget for mig, jeg stemte for den grundlov, og det er jeg ked af i dag. Jeg var ked af, at grundloven af 1939 var faldet, jeg ville gerne have de fremskridt gennemført, der var i grundloven af 1953, men hvis jeg havde vidst, at man 19 år efter ville benytte en paragraf på en ganske anden måde, end nogen forestillede sig i 1953, så ville jeg have stemt imod, og så ville jeg have gjort, hvad jeg kunne på det tidspunkt — det var ikke ret meget — for at få andre til at stemme imod.

Det, der er min pointe, er dette: vi anvender en grundlovsparagraf med fine juridiske formuleringer på en måde, som ingen tænkte sig, da den blev vedtaget. Vi har fået et vælgerflertal på 45,76 pct., 76/100 pct. mere end nødvendigt, til at stemme for denne grundlov, og på dette grundlag vil man nu føre Danmark ind i en form for internationalt samarbejde, som ikke svarer til de forestillinger, man gjorde sig dengang. Det svarer ikke til forudsætningerne i De Forenede Nationers pagt, hverken i § 1 eller i kapitel VIII, som drejer sig om åbne fællesskaber i forbindelse med og i samarbejde med FN. Man fordrejer anvendelsen af § 20, fordi man har glemmt, hvad der var forudsætningerne dengang.

(Kort bemærkning).

Lembourn: Hr. Poul Dam stillede mig et direkte spørgsmål. Jeg forstod det sådan, at han gerne ville vide, om der overhovedet fandtes ansvarlige kulturpersonligheder, som ville påstå, at der var en kulturel risiko for Danmark ved en tilslutning. Nu ved jeg ikke, hvem hr. Poul Dam anser for at være ansvarlige kulturpersonligheder, men jeg

kan da fortælle ham, at historikeren og forfatteren Palle Lauring og teologen Søren Krarup, som vel må anses for at være nogle af de fremtrædende blandt modstanderne, netop udtaler, at vi kulturelt går til grunde ved en tilslutning. Der har jo også været visse annoncer med skuespilleransigter etc., som har sagt det samme. Men i øvrigt har jeg forstået hr. Poul Dam sådan, at han mener, at der ikke er nogen kulturel risiko ved en dansk tilslutning til fællesmarkedet, og den udtalelse takker jeg ham for.

(Kort bemærkning).

Thestrup: Vi er jo efterhånden ikke så mange tilbage her i folketinget, der var med til at behandle grundloven af 1953. Jeg er en af de få, der var med til det, og jeg har en anden opfattelse af det, der dengang blev debatteret, end hr. Poul Dam. Det er min opfattelse, at man var helt og fuldt klar over, at vedtog man grundlovens § 20, så åbnedes netop en sådan adgang, som der nu er tale om. Jeg erindrer meget tydeligt, at en af hr. Poul Dams partifæller, Aksel Larsen, advarede meget imod at vedtage en bestemmelse som grundlovens § 20, idet han meget stærkt holdt på, at med en sådan bestemmelse kunne vi blive helt afhængige af Amerika, at ikke alene administration, men også domstole og lovgivningsmagt ville blive ganske afhængige af Amerika. Dengang drejede debatten sig jo i høj grad om vort medlemskab i NATO. Jeg vil bede om, at man vil læse de debatter igennem, der fandt sted dengang, hvis man mener, at man her går til noget, som ikke var forudsat i 1953. Jeg kan ikke se rettere, end at det netop var forudsat, at man kunne gå til en sådan aftale som den, der her er tale om.

(Kort bemærkning).

Poul Dam: Jeg er meget vel klar over, at Aksel Larsen var modstander af grundlovens § 20. Jeg anså dengang ikke hans argumentation for at være holdbar, og jeg mener stadig væk, at den i den situation måske var en smule strammet. Det, der er min pointe, er, at når § 20 gik igennem i ganske vide kredse i dette folk, så var det, fordi man i årene fra det, der dengang hed San Francisco-pagtens afslutning i 1945, og fremefter drømte om et system af internationalt sam-